

12 იანვარსთვის

ვაჟა-ფშაველა საკუთარ კარ-მიღამოზე

**თაოსნობა
და
სიფხიზლე**

ბეჯითი ფქვაგდა—ბედოვ-
ლათი რიგს უცლიდაო,—სწო-
რედ ჩვენზეა თქმული...

ვინ არ გინდა გაფაციცე-
ბით მუშაობს თავის ყოფა-ცხოვრების მოსაწ-
ყობად, ჩვენ კი ან უკულო ხარის როლ ვას-
რულებთ, ან კი სეირს უცქერთ, ან საკუ-
თარ კოლოფებში ჩაკეტლნი საპნის ბუშტე-
ბით „ვეომებით“ ურთიერთს...

არამც თუ ქალაქი, არამედ დაბა-სოფე-
ლიც ლამის უცხოელებმა ჩაიგდონ ხელში ვაქ-
რობით, მიწა-წყალით, კულტურით...

ბოლოს ხელოვნების დარგშიც შემო-
იქრნენ ნაირი ჯურის მწარმოებელნი,—კინე-
მატოგრაფ-სინემატოგრაფთა გამგენი ანუ უც-
ხო დასნი,—და ჩვენი მსახიობნი კი მხოლოდ
იმითი ირთობენ თავს, რომ კვირაში რამდე-
ნიმე უბრალო გასართობ-შანტანურ წარმოღ-
ვენას გამართვენ საღაც ფანჩატურში...

თეატრის მოთხოვნილება რომ იზრდება, ეს ცხადია: ხალხი თავისი შინაგანის ლტოლვილებით ეტანება ხელოვნების ტაძარს და თუ მის სულიერ მოთხოვნილებას გზა არ მიეცემა, დროით რიგინი თეატრი არ შეეკმინეთ, შეიძლება ქართულ თეატრს ჩამოშორდეს...

ამიტომ ბედოვლათურად სეირის ყურება კი არ შეგვეფეროს, არამედ სიფხიზლე-თაოსნობის გამოჩენა...

თბილისში მოწინავე მუშა-ხელოსნებმა უკვე შექმნეს თავისი თეატრი, და, საბედნიეროდ, საქმეც სასურველად მიდის (მხედველობაში გვაქვს ზუბ. სახ. სახ. არსებული წრე), მაგრამ მარტო ეს ვერ დაკმაყოფილებს დემოკრატიულ ინტელიგენციის—ასე ვსთქვათ, ქართველი საშუალო საზოგადოების—მოთხოვნილებას.

თბილისისა და ქუთაისის დრამატიული საზოგადოებათა გამგეობანი, როგორც სჩანს, თვით ჩამოშორდნენ საქმეს. თუ ჩვენი საზოგადოების მაღალი ინტელიგენცია მოუცლევლობის, მოქაჩევის თუ სხვა მიზეზით ვერ გასძლილია საქმეს, მაშინ თვით დემოკრატიული ინტელიგენცია უნდა ჩაუდგეს საქმეს სათავეში და ითავოს სათეატრო საქმის გაძღოლა... ასევე უნდა მოქცეს ქუთაისი, სადაც რიგაიან სახალხო თეატრს დიდი ასპარეზი ექნება...

ომის ქარცეცხლთან ახლო მყოფ ბათუმის და ფოთის სცენის პოტრფიალეთ ვერ ვუსაყვედურებთ, მაგრამ ის კი უნდა იქონიონ მხედველობაში, რომ პირველ საუკეთესო შემთხვევისთანავე გააჩაღონ მუშაობა...

ამ მხრით ძალზე ჩამორჩენილია გორი, თელავი, სიღნაღი, კავკასი და სხვა სხვილი დაბა-ქალაქი, სადაც უბრალო გასართობი ფრთა გაშლილი ანუ ზშირად უცხო დასანი მკიან მაშინ, როდესაც ქართველთა მოსახლეობა დიდია და თითო ზატარა სცენის მოყვარეთა დასის შენახვა, რომელიმე გამოცდილ მსახიობის ხელოვნებანივლით, საზოგადოებას ადვილად შეეძლო...

შინ რას მოუკალათნიათ ჩვენს მსახიობთ? ნუ თუ თაოსნობას არ გამოიჩენენ, გარედ ნაბიჯს არ გადასდგავენ და მუდამ სხვის ხელშემყურებელნი იქნებიან?

მსახიობი პირისპირ უნდა წარუდგეს ხალხს და ხელოვნების საშუალებით მოუკლას გათვითცობიერების წყურვილი,

წვიმის სიმღერა

მე სიხარულს-ს ცრემლი ვარ,
 ძუძუნა წვიმად ქცეული,
 უფლის თვალ-მარგალიტებ დ
 წვეთ-წვეთად ჩამოფრქვეული!

წმიდაა ჩემი განზრახვა,
 ჩემი ნატვრა და სურვილი:
 მინდა ქვეყანას ვესხურო,
 მოვუკლა გულის წყურვილი!

უხილავე

უხილავეა ანათო ჩემს გულში სანთელი სიცოცხლისა.

ეს ღვთაებრივი სხივი ღვივის ჩემს სულში.

დიღხანს ვიღოდი მე ქვეყნად... სინათლის სხივთა კონა თანდათან ძლოერდებოდა.

მაგრამ ვილაცამ ამ სანთლის ჩაქრაბა მოინდომა, მხოლოდ არ ჩაქრა ის, ისევე ძველებურად ისროდა ირგვლივ სხივთა ისრებს.

—„იგი სანთელი რომ ჩამქრალიყო, რა იქნებოდა?— წამჩურჩულა იღუმალმა ხმამ. „რა იქნებოდა, დიად, დიად რომ სცოცხლობ რისთვის სცოცხლობ და რომ მომკვდარიყავ, ვის რა დააკლდებოდა?!“

მე პასუხი ვერ ვავეცი ამ იღუმალ ხმას, დავფიქრდი... დავფიქრდი... დავფიქრდი და მაშინ მივხვდი, რომ უხილავეა, როდესაც ანათო ჩემში სანთელი სიცოცხლისა—არა სთქვა, თუ რისთვის ანათოს, ან ვის უნათოს მან... დიად, მას არ უთქვამს ჩემთვის, თუ რა იყო მიზანი ჩემი ქვეყნად მოვლენისა.

და მე არ ვიცოდი?

—„არ იცოდი!—მეძიხდა იღუმალი ხმა. „გაიგე, ეძიე!..“

და მე გეძებ შენ, უხილავე, გეძებ ყველგან—სამლოცველოში, სადაც მუხლ-მოდ-

მ. კილარჯიშვილი
ბაქოს დრ. წრის მიერ
მიწვეული.

ალ. ბადრიძე
სახალხო სახლის რეჟი-
სორის თანაშემწე.

რეკილნი ცხარე ცრემლის ფრქვევით გვედ-
რებიან და მადლობას გწირავენ; ბუნების
წიაღზე—ტყეში, სადაც იღუპალი მყუდროე-
ბა სუფევს; მინდორ-ველში, სადაც გაზაფხუ-
ლის სიო ყვავილებისაგან გაგზავნილ კოცნას
ტყისაკენ მიაქროლებს; სადაც ცივი ზამთრის
ქარი ხარხარებს და სისინებს, თითქოს მცი-
ვანთა და მაშვრალთა დასცინისო; ზღვისა და
მდინარის პირას, სადაც მოუსვენარი ლურჯი
აქაფებული ტალღები ერთმანეთს ხვდებიან;
გეტებ, უხილაგო, გეტებ რომ გკითხო — რა
იყო მიზეზი ჩემი გაჩენისა, რა არის მი-
ზანი ჩემი ცხოვრებისა?!

მაგრამ ვერსად ვიხილე... მე შენ
დამტოვე... გამაჩინე და მიმატოვე.

მე გეტებდი შენ, ხოლო დემონი თან
დამედგენა. მოდიოდა ჩემს სარეცელთან და
ტკბილი ხმით წამჩუჩებულბდა:

— ყველაფერს, ყველაფერს, რასაც კი
მოისურვებ, მოგცემ შენ, თუ ჩემი გზით ივ-
ლი, ვინაიდან მე ვარ ღმერთი სინათლისა,
ღმერთი კვლევისა და ძიებისა!.. მომყევ მე
და მაშინ იხილაგ, თუ რა არის სიცოცხლე,
რისთვის მოხველ ქვეყნად. წამო, წამო...
ავხსნი ფარდას ყველა საიდუმლოებას, ყვე-
ლაფერს გეტყვი, ყველაფერს გაიგებ!..

მე კი შენ გელოდი, უხილაგო, რათა
შენ აგეხსნა ჩემთვის ამოცანა სიცოცხლისა,
მაგრამ ვერ გპოვე. შენ კი არ მოხველ ჩემ-
თან. დემონი ისევ ჩამომახალბდა:

— მე, მე აგისნი საიდუმლოებას!..

გეტებდი, უხილაგო, და ვერ გპოვე შენ.
მაგრამ თუ შენ უხილაგად ბუნების ყო-
ველ კუთხეში სუფევ—მე აი, აქ, ამ ძველი

ტაძრის ნანგრევებზე ვიდრეკ მუხლს შენს
წინაშე, ყოვლად შემძლებლო, და შენი
მონა, შენი ფერხთა მტვერი გვედრები მი-
პასუხო:

— რისთვის გამაჩინე, რად განსაზღვრე
სიცოცხლე ჩემ, გვედრები განმარტო მიზა-
ნი ჩემი ცხოვრებისა...

— არ მაძლევ პასუხს?!

მაშ ისევ უნდა ვიარო ქვეყნად, ვით
წყვდილით მოკულ უდაბნოში? მაშ ვერ ავ-
ხსნა მიზანი ცხოვრებისა, ვერ ვიპოვო ძა-
ლა სიკვდილეზე ძლიერი?!

...და როდემდის?!

ისევ შენ, შენ მოგმართავ, დემონო,
ღმერთო კვლევისა და ძიებისა—შენ მომცე
ძალა გაუმკლავდე უღმობელ სიკვდილს,
ახადე ფარდა საიდუმლოებათა შენთა, ჩამოხ-
სენ შავი რიდე შენს სამეფოში შესასვლელ
კარებს.. მასწავლე, როგორ შევებრძოლო
სიკვდილის შავ აჩრდილს, მაჩვენე გზა, რომ-
ლითაც, ჯანდონით სავსემ ვიბრძოლო და
გავხსნა ჯადოსნური კვანძი ჩემი ცხოვრებისა!
მე შენთან მოვალ!..

დაე, იგრგვინოს ცამ, იპრისხანოს, აენ-
თოს ცეცხლად—მე მან ვერ მომცა, რაც
უნდოდა სულს დაობლებულს; მან არ გამი-ს-
ცა რამ პასუხი მაძიებელ სულს!..

აწ სხვა გზით ვივლი...

კვალად ვტებნი ყოფნის გასაღებს და
გარდავქმნი სულს!..

მონაშვილი

გოგოთურ და აფშინა

(გაგრძელება. იხ. „თ. და ც.“ № 36)

ქართველი ანსებიოდა წინააღმდეგი იყო
სხვისი ჩაგვრას.

„აი ეს მცნება ძველთაგან
შეგვითვისინია ქართველებს:
ერის ზნეს, ენას და სჯულსა
ნურავინ გაანადგურებს.

ლეთი! გან გაჩენილ ყოველ ერს
სიცოცხლისა აქვს უფლება;
ვინც უსამართლოდ სხვას ჩაგრავს,
ის თვითონ დაიჩაგრება.

ქართველნი სხვას არ ვაწუხებთ,
არავის ვაძლევთ ვნებასა;
სხვის დაჩაგვრაში ჩვენ ვხედავთ
სამართლის შეგინებასა,
მხეცურსა ძალადობასა,
სიბილწეს, გარყვნილებასა!“

(„გაგა“ 1895წ. № 43 ილ. ჩს—ხირელი)

გოგოთური სწორედ ასეთია. ის მზადაა
ებრძოდეს საქართველოს მტერს, რომელიც არ
იშლის მის შევიწროებას... ის ეუბნება აფშინას:

„ხომ იცი საქართველოა
ყველა კუთხიდან მტრიანი.

გოგოთური ეუბნება თავის ცოლს:
„ხმლის ქნევას მაღლი მაშინ აქვს,
როცა ხმაღს ხედავ მტრისასა“.

გოგოთურ აქ ეტყვის აფშინას:
„თუ მაინც გიყვარს ხმლის ქნევა.

მე სამ გამოყვე გაჩვენო
მტერი, საულეტი ვაება,
დაგეცეს მარტოს ათასი,
გცემდენ, მოგიგდონ შუაში.“

სწორედ მტერთან თმის შეოხებით ადამიანი
ღირსი ხდება იარაღის ტარებისა... ვაჟაკმა
თვისი სივაჟაკე ბრძოლის ველზე უნდა შეინარ-
ჩუნოს, სისხლით მოინათლოს და მით სასული
მოიხსნეს.

გ) სამშობლოს სიყვარული ნამდვილი გმირი
დაჩაჯად უღვას სამშობლოს თავისუფლებას.
ის თავის ძმის წინააღმდეგ ხმაღს არ აიდებს
სულში... იცის კარგათ, რა შედეგით მოხდეს
ძმათა ურთიერთშორის მტრობას, თუ როგორ
ეთხოვება ამითი მისი საქრთო სამშობლოს
კეთილდღეობას... მართლაც ერთობის შეუკნებ-
ლობამ საქრთო კავშირის გამოუქედლობამ ძი-
რი გამოუთხარა საქართველოს თავისუფლებას
და მისი ცხოვრება სხვა უცხო გარემოებათა
შორის მოათავსა. გოგოთურა არ გაიტარებს
გულში მოძმის შურს, მტრისთვის გაღესილს
ხმაღს ძმაზე არ მოიხმარს.

„ჩემი ფრანგული (ხმაღი) მტერსა ჰკლავს,
ძმაზე არა აქვს ხელიოა“.

მართლაც გოგოთური ძმის ხისხლს არ დაღუ-
ბის, მის შევიწროებას არ აკადრებს... შეთვი-
სებული აქვს დედის ძუძუსთან ერთად დიადი
მღნება ძმის სიუჯარულისა... გოგოთურის შე-
სასებ

„არავის ახსოვს ფშავშია
ხმა? აღლა ა' ძრახლომოდეს,
განალამც საც არც ვავიდა,
გზად ვისმეს გადასდგომოდეს!“

საერთო სამშობლოს თავისუფლების სიმ-
ბოლო შეფე უეგარს გოგოთურს... დაუძახებს
შეფე მთილამ ბარად მისაშეგებლად, გოგოთუ-
რი წავა... იქ მოისაქმებს, დაესმარება და შემ-
დეგ დაბრუნდება თავის მთიან სამშობლოში,
რომელიც გაგიჟებით უეგარს, იქ დაიბადა, იქ
აიხილხ თვალები, იქ ეგ უღვის მამა-მამადა იმა-
თი „გუბოს ფიცარი“... ბეგრჯელ სთხოვა გო-
გოთურს შეფემ — დაჩაჯა შეფის კარდა, მგ-
რამ

„ვაჟაკი ეტყოდა:
მეფე! ვერ ვაძლევ ბარადა.
თუ მთის ნიავი არა მცემს,
გული ქალებურ ტირისა,
არ მინდა პური, არც წყალი,
აღარც ვაღება პირისა;
მამეხიბლება გუნება,
ვერა ვარ გამძლე ქირისა!“

გოგოთურს ვაჟამ, სჩანს, ჩაუღვა თავისი სუ-
ლი და შეამკო იმ გრძნობებით და სულის კვე-
თებით, რომლითაც თვითონ იყო გამსჭვალული.
ტუილად კი არ ამბობენ კრიტიკოსები, რომ
მგოსანი თვის მიერ დასატულ ტიპებში (სახეებ-
ში) საკუთარი ხასიათის დირსებას და ნაკლუ-
ლეგანებას გამხატავს, გამომსხვევს... ტი-
პები უმეტეს ნაწილად მგოსანთა ქაზრებს და მი-
მართულებას ატარებენ და კვატეობ ნებენ. ჩაიდ-
ჭაროლდი იგოვე ბაირთინა, ეგბენი ანკინი
იგივე ჰუშინი, ჰუხორინი იგივე ლერმონტოვი,
ილია ილიას ძე თბლამიჯი — იგივე კანჩაროვი .
იხიცი კია შენიშნული, რომ სხვა და სხვა ტი-
პებში მგოსანი თავის ხასიათის სხვა და სხვა
მხარეს ხატავს „ გოგოთური, ალუდა ქეთელაუ-
რი, მინდი („გვედის მჭამელი“) იგივე ვაჟა ფშავე-
ლას თვის განვითარების სხვა და სხვა სა-
ფეხურზე მდგარი, სხვა და სხვა დროისა .
გავიხსენოთ, თუ რას ამბობდა ვაჟა-ფშაველ

თვისი გარდაცვალებამდის რამდენიმე დღის წინადა: „კაცო, ნუ მოშკლავთ ამ ოთხ კედელ შუა, გამისტუმრეთ ჩემს მთებისკენ, იქაური ჰაერი მარგებს, აქ სული მესუთება, პაპანაქება მომიდნობსოა. („საქართველო - № 56) და კიდევ: „ვანო (ავალიშვილი) სოფელში მინდა, მთაში. ნეტავი, ნიაგო, ჩემამდის მოაღწიო, ერთი ნეტა საიდანმე მოვიდოდეს თავსმა და ერთი კარგა დამსველებდეს და დამალობდეს“. („სახალხო ფურცელი“ № 348)

გასაკვირალია ამ სიტყვების და გოგოთურის სიტყვების იგივეობა.. ჰოეტის სული თითქმის გრძობდა რომ მას სნეულებისგან განკურნებს არა „სახელმწიფოს მედიცინის“ საეჭვო შესაძინი საშუალებანი, არა ესრედ წოდებული ალოპათია, არამედ მურხანდობის ბუნებრივი საშუალებანი, მშობლიური მთის საღი ჰაერი, ცივი წყლით ექიმობა და ფარესობა კვამა-სიმის მხრით.

ილ. ფერაძე

(გაგრძელება იქნება)

ოსმაღლეთი და საქართველო

(აჭარის დღევანდელ მდგომარეობის გამო)

II

„სიტყვა სხვაა, საქმე სხვაა, შუა უძვეს დიდი ზღვარია“.

...ქართველები ყოველთვის და ყოველგან მუტად დიდი წარმოდგენის ვიყავით თავის თავზე და სწორედ ამან დაღუპა ჩვენი ქვეყანა. თუმცა, სიმაართე რომ ვსთქვათ, ქართველებს ყოველთვის შეუძლიათ დაიკვირონ, რომ იგინი უმჯობესი თვალსაჩინო როლს თამაშობდნენ კავკასიაში. ქართველებმა თავისი „მე“-ც კავკასიის სხვა ერებზე უფრო მედგნად და ხანგრძლივად დიდგეს. მაგრამ განა ეს საკმარისია?.. ყოველ შეთხვევაში ეს ხომ წარსულს ჩაბარდა.. დღეს? დღეს ჩვენ გვესმის მხოლოდ სიტყვები: „თავს არვის უხრი, ქედს არ ვიდრეკო“ ნამდვილად კი წინააღმდეგს ვხედავთ.

ამა დაფაკვირდეთ სინამდვილეს, ბევრს ჩვენგანს შეხვედრია ყოფნა ისეთ საზოგადოებაში, კრებაზე, სადამოზე, კლუბში, მატარებელში,

ოჯახში და სხვ., სადა თავს იყრის რამდენიმე ქართველი ერთად. მაგრამ რაც უნდა მოინდომოთ, გინდ სათითაოთ სთხოვოთ ეველას, თვითონ თქვენც ეცადოთ, მაინც ქართულად ვერ ილაპარაკებთ.

ეველაფერს რომ თავი დავანებოთ, ეს მაინც უნდა გვანსოვდეს, რომ „სიტყვა თვინიერ საქმის მკვლარი არს“...

ჩვენ დღეს გაუძახით— აჭარა განსაცდელშია, —თითქმის ვზრუნავთ, ვეწვეით კიდევ მაგრამ, არა მგონია, რომ ეს ჩვენი შემწობა საკმარისი იყოს. უფაღ ვსეთი ერთდროული დახმარება თუ ის რაზე საფუძლიანი დაწესებულებით არ მტკიცდება, როგორც არის მაგალითად: სკოლა, სამკითხველო, კომპიუტერია და სხ.. ნამდვილად საფუძველს მოკლებულია.

სახლების, სახელქაქის უმეტესი ნაწილი და თითქმის მთელი ბორჩხლო უკვე დაგუარგეთ ჩვენის ასეთის დაუღვერობით.

თუ დროზე საფუძვლიანი საშუალება არ ვიდრეკთ, აჭარასაც ასე დაგუარგავთ.

თუ წინეთ ჩვენ ვსჯობდით ჩვენს მესობებს, დღეს იგინი გვჯობიან.

იგინი კი კარვად მიხედნენ, დიდი ხანია შეიგნეს კიდევ დროისა და გვარი მოქმედება.

გაიხსენეთ, მეფთხმოცე წლებში ჩვენი ქვეყნის ჩარჩ-ბატატები როგორის ხრიკებით მდიდრდებოდნენ.

ჩურუქ-სუ-ქობულეთ აფხაზეთის რუსეთის სამფლობელოზე შემოერთების ხანებში დაძრწოდნენ იგინი ამ მიდამოებში და არწმუნებდნენ გულუბრევილო ხალხს: „თუ დროზე არ უშეაღუო თავს, ძალით გაგაქარსტიანებენოა. ამას კიდევ ისიც უწუბობს ხელს, რომ იმავე ჩარჩების მოხეჩებით, ამ დროის უვიცი და მეჭრთაზე მოხელები, სახელმწიფო დაწესებულებებში მუსულმანებს ძალიად ხდიდნენ თავიდან ფეხებს, რაც მუსულმანთა წეს რწმენის მიხედვით სჯულის შეურაცხყოფაა.

— „რომ ხედავთ, თქვე სულელებო, — ეუბნებოდნენ ასეთ შემთხვევაში იგავე ჩარჩები ამ ბეჩავ ხალხს— როგორ აბუჩად იტლებენ თქვენს სჯულსა და რწმენასოა.

იგინიც, რაღა გასაკვირალია, როგორც მიუხედრელები, ადვილად ეგებოდნენ ოსტატურად

დატეხულ მხეში: ჭეიდენ ჩაღის ფასად მამა-
მამუელს მიწა-წყალს და გარბოდენ.

ეს ჩარხები კი იმათ ნაახარზე ესახლებო-
დენ და ასახლებდენ თავისიანებს.

ამნიანის თინებით დასახლდენ და ესლაც
ესახლებიან ჩვენში უცხოელნი. და ჩვენ რამდე-
ნიც უნდა ვიდავოთ ჩვენს ისტორიულს ტერი-
ტორიაზე, თუ კი იქ უმრავლესობა არა ქართვე-
ლები იქნებიან დასახლებულნი, უბრალო წყლის
ნაყვს იქნება.

თუ გავითვალისწინებთ დიდი ხნის იდეას
ჩვენი ქვეყნის ნებისათი თუ უნებლიეთი სტუმრე-
ბისას, ადვილად დაფინანსავთ, რომ სრულიად
„ბუნებრივად“ გვეტლებს ხელიდან ტერიტორიას,
რასაც, რასაკვირველია, ოსმალეთის მთავრობაც
ხელს უწყობს, რადგან მისთვის მეტად ხელსაყ-
რელია ქართველი მურხუმანები მიიზიდოს თა-
ვისკენ და ქრისტიანები კი მოიშოროს.

ჩვენ დღესაც ასეთს თინებს ვხვდავთ. ოსმა-
ლეთიდან გადმოხვეწილთა დღევანდელი მდგომარეობა,
გარეუნივლი მანინი, მეტად საზარელ
სურათს გვიუჩვენებს თვალწინ. ვინ იქნება ისეთი
უსულ-გულთ, რომ ის სიტყვა „ბუნებრივად“,
რომლებიც ნახევრად შიშველ ტიტველი, შიშვე-
რ-მწვეურადი ჭერიან ქუჩა ქუჩა, შარა-გზებზე ვა-
ნიდან თბილისამდე, არ შეებრაღოს მაგრამ ამ
შემთხვევაშიც უფრო შესაბრალისია ჩვენი მდგომარეობა,
რადგან იმათი უმეტესობა ჩვენში უნ-
და მოთავსდეს და ეს მასწინ, როცა ჩვენი მიწა-
წყალი ჩვენს არ გვეყოფინის. ასე რომ უფრო
შემთხვევაში სხვისებით ხდება ჩვენზე ხალხური
ანდაზა: „ქათამმა სთქვა: რაც დაჭკვეს — ზედ
წამაკლეს, არა დაჭკვეს — მანინ დაძვალეს.“

„იდეულებს სასომხეთო, დაჩხა სომხეთი
უსომხეთო“, გაიძახიან... ჩვენც ვიმეორებთ...
მოგაღვინც ვართ გავიშვართ... ქართველს არ
შეუძლია გულგრილად უყუროს მეზობლის უბე-
დურებას. მაგრამ... „სიტყვა სხვაა, საქმე სხვაა,
შუა უძვეს დიდი ზღვარა“.

იანე რაჭველი

ქართული სტენის ქურუმნი

მსახიობქალი ნ. დავითაშვილი

ნ. დავითაშვილი ქარ-
თული სტენის ერთ-ერთი
ვანსკულავთაგანია! დიდი
ხნია, რაც ქართულ თე-
ატრს უჭირდა ხალხი ტი-
ვის მსახიობი და, აი, ბო-
ლოს იშავნა კიდევ!

ნ. დავითაშვილი

ლი სკოლის, ხალხი ტვის
მიმდევარია და ამით დიდ
სინათლეს ჭეენს სამშობლო სტენას, მაგრამ
მანინ აქ არ შეგვიძლიან არ გამოვთქვათ ჩვენი
მწუხარება, როდესაც ვხვდავთ ჩვენი სტენის სი-
ბედშავს, მის სელარობე-სისწყელს და ვერაფ-
რით კი გვიშველია! უფრო ის არი სამწუხარო,
რომ მისი ჩამდვილი მოთაყვანე-მოსამსახურენი
ითელეებიან და იხრდილებიან.

ასეთი ხვედრი ეტკოთ ჩვენს უნიტიერეს
მსახიობთ ნ. ჩხეიძეს და ნ. დავითაშვილს:
ერთიც და მეორეც ქართული თეატრის მსხვერ-
პლნი არიან! ერთადვეს ცრუდ მდგომარეობაში
უნდებათ მუშაობა. მერე რაში გამოიხატება ეს
ცრუდი მდგომარეობა?! იმაში, რომ ჩვენი თეატრი
ჯერ კიდევ ძიების გზას ადგია, ჯერაც არ იცის
თუ რა დანიშნულებას უნდა ემსახუროს, ჯერაც
არა აქვს გამოკვლეული და აღნუსული თავისი
მიზანი, თავისი მისწრაფება! ქართული თეატ-
რის ანტურაჟი და პერსონალი უფარვისი და
ამასთან შესაბრალისია, მისი რეპერტუარი ხომ
შეუფერებელი და მოუმზადებელია. და, აი,
უკვე მომზადებულნი მსახიობნი ნ. ჩხეიძე და
ნ. დავითაშვილი იძულებული ხდება ემსახუ-
რონ მათთვის სრულიად მოუმზადებელ ქართულ
თეატრს! ეს ზირდაზირ მსახიობის ტრაგედიაა
და ეს ტრაგედია ნ. დავითაშვილსაც ეწვია.

მსახიობქალი მეტად შებოკვილი და შე-
ბოკვილია. ქართულ სტენას თითქმის დახრდი-
ლული ჭეავს ეს ძლიერი ნიჭი. ხშირად, ძალიან
ხშირად გვინახავს ქ-ნი ნ. დავითაშვილი სრუ-
ლიად შეუფერებელ როლში, სადაც მსახიობის
ინდივიდუალური თვისება, თავისი „მე“ სრუ-
ლიად ჩამქრდა და დაფარულა. ასეთი მძაბურ-

ბა, ნიჭისთვის სახიფათოდ და საზარადოდ მიგვაჩნია!

ქ-ნ დავითაშვილს განცალკევებული რეპერტუარი აქვს. იგი დრამატული როლების აღმსრულებელია. ამას გარდა, საუცხოოდ ასრულებს ერთგვარ კომიკურ როლებსაც. აი თუნდა აკულისას, ლევ ტოლსტოის ბიესაში „მეუფება წყვდიადისა“-ში, სადაც ნ. დავითაშვილი შეუდარებელია უფურცელთა და თქვენს ატრატებს სს. დვარი არა აქვს, პირ-ტურზე დიდილი არ გამოდგებათ. ისე გატყვევებთ და გაჯადოებთ, რომ გავიწყებინებთ თვით სტენას, თავიდან გაშორებთ უფველგვარ ცრუ ეფექტებს, თეატრალურ ტრადიციებს, უკლებ ჰაფთსებს და მთელი სინდონი შეაქვს სტენასზე. მისხიობქალი იმ მხატვრულ წერტილამდის მიდის, რომლის გადმოცემა ძნელია, მაგრამ რომლის იქით ცხვენობს სიმშვენიერე და სილამაზე, ბუნებრივობა და სინაზე!

საუცხოოდ ასრულებს შაბლანურ ქეთევანის როლს, შაბლანურსავე „სამშობლოში“. (ასეთივე გასაცდარი მაგალითი მოგვცა რომბოს ადელჰეიმის შაბლანურ გრ. ბეს ბიეს „სასჯელოში“ გადას როლის საუცხოოდ შესრულებით) სჩანს მხოლოდ დიდი ნიჭი იმარჯვებს დიდ სიყვარულზე. ქ-ნი დავითაშვილი ქეთევანის როლის შემქნელია, მისი სულის ჩამდგმელი. მისხიობქალის უფველი გამოსვლა, უფველი სიტყვა, უფველი ნაბიჯი დაუსრულებელი ტრეუფია.

მომხიობლავად ასრულებს სავიგვანო ანტიგონეს როლს. მშვენივრად აქვს შეგნებული თვით ანტიგონეს პიროვნება და ნათლად აწონდაწონილი მისი სულისკვება. ძლიერი ხასკებით გადმოცემა სტენას კრეონთან, იქ, სადაც უარყოფის აღმინის მიერ შექმნილ კანონებს და ასრულებს დედაებრივ მოვალეობას. ბევრს არაფერს ვიტყვით ნ. დავითაშვილის ანტიგონასზე იმის მეტრ, რომ მის მიერ დასურათებული ანტიგონე—კლასიკურია.

ჩინებულად ასრულებს ზეინაბსაც. წინარი, სადა ექსპრესიით გადმოცემაში ზეინაბ დელოფის ფარულ ტანჯვა-გაბას და უფველთვის დიდ ექსტასს იწვევს სოლმე მსურებელში. ცოტა მოისურსტებს უკანასკნელ მოქმედებაში, სადაც აკლია ზეინაბის ტრაგიკული განცდა. ეს მეტად ძნელი სტენაა და ამის კარგა შესრულება მაგარ ძარღვებს და დიდ ტემპერამენტს მოითხოვს.

ქართველი: — იფად და პირიანად მიმულს ცყილი კარიანად.

მის რეპერტუარში საუცხოოდ როლად უნდა ჩათვალოს ივლითა („ურიელ აკოსტაში“). ტიბიურის ი. გელევიანიშვილის „მისხვერძლისა ნატოს როლში და საჯანგებთა ენგელის „ზღვასთან“ (ელვიცა) და ჭაუტმანის „მზის აღმოსვლის წინადა“-ში (ელენე). სასურველია ამისთანა ბიესებში ხშირად გამოდიოდეს სოლმე, რათა შეეძლოს თავისი ნიჭის ფრთების გაშლა.

აღსანიშნავია მისხიობქალის ზღასტიკა, რაც ჩვენს სტენასზე იშვიათი მოვლენაა! საყურადღებოა მისი სახეო ტემბრის ხმა და განსაკუთრებით კი მდიდარი მიმოკა, მოძრავი, გამომეტყველო სახე და ამიტომაც არის, რომ ნ. დავითაშვილს ძალიან ეხერხება მისხიობკიური ტიპების გადმოცემა, მათა ჩამოყალიბება მშვენიერ მხატვრულ ფარვლებში.

მისხიობქალს ერთი ნაკლი შეგნებნეთ: ქ. დავითაშვილი ხშირად მოამზადებს მსურებელს დრამატული განცდისათვის და სწორედ ამ დროს, როდესაც უნდა გამოიხინოს საკმაო სიძლიერე, და გამოიწვიოს კულწრფელი თანჯერნობა, იქ შეაბეჭდილებას აჩრწველებს: მსურებელი იმას ვერ იღებს, რასაც მოვლოდა. ნ. დავითაშვილი გონიერი მისხიობაა და ამ ნაკლს ადვილად აციდლებს.

მისხიობქალი ამ ჟამად ჩვენს სტენასზე ერთ საუკეთესო ძალად ითვლება. მისი ნიჭი თანდათან იფურჩქნება და იზრდება, რომელიც მოითხოვს ფართო და თავისუფალ ცხანს. ნ. დავითაშვილი დირსეულად ემისხურება ქართულ მედამოქნას და დირსეულადც უნდა დაიდაფნოს!..

ვანტანგ ვარრიკი

ქეთე ანდრონიკაშვილი

ანნა ნალიდაშვილი

გულენე ქაპრუშიძე

მარიამ ნაკაშვილი

ზ. ზვულიანაშვილი

ნიკე მცხესიაშვილი

დავ. ავთურელი

ელე ანდრონიკაშვილი

ლადო გობიჭიანი

გ. მიქელაძე

ნინო ბაგაშვილი

გ. ზვულიანაშვილი

ი. შაგარაძე

ა. გურგენიძე

ბ ბ-

1914

ღ ჟ-

ბარბარე წულუკიძე

თამარ გულუზანი

თამარ ყიფიანი

ნატ. კრელაშვილი

და შალვა დადიანი

დ.გ. შველიძე

ნიკ. სახაშვილი

შ. ხაჩიძე

არ. საბაძე

ან. კუპრეძე

გ. მატარაძე

ქ რ ს

1915

ს ი

მ. მარჯანიშვილი

ილ. ზერეკიძე

ნ. შვიდი

ფიჭვის ხე

I

ერთს ტყისა პირად შეყვარებული ფიჭვის ხე იღვა განმარტობით, იგი მთელი დღე სატრფოს ელოდა, და ირხეოდა მწვანე რტოებით. რა ვარსკვლავებით მოირთვებოდა თვალ უწვდომელი ცისა ტატანი, უფრორე ვნებით აღელდებოდა მაშინ სათუთი ფიჭვისა ტანი. ამ დროს ლოდინი უმართლდებოდა, ესტუმრებოდა ტყის დედოფალი, ესტუმრებოდა ოცნების კერპი და მისი გრძნობის მფლობელ-უფალი... ზღაპრული იყო მისი ქმნილება, თორემ ამ ქვეყნად ვით ჰნახავს თვალი. მაცდურ ლეგენდას ჰქმნიდა გარშემო საღაფი, კბილად გამონათალი, შუბლს უმწვენებდა ვარდის გვირგვინი, მხრებს—თმა ლამაზდ ჩამონაშალი, და მის ნაზ სხეულს ისე ჰქარგავდა ფიჭვის ფოთლების მომწვანო შალი. ჩამოჯდებოდა ის ფიჭვის ძირად და მოჰყვებოდა ღვთაებრივ ზღაპრებს, მოიგონებდა ფერიათ შეფეს, ფერიათ მაშებს, იმათ წინაპრებს და მოჰყვებოდა, თუ რა ენითა ესაუბრება ბალახი ბალახს, და მოჰყვებოდა კიდევ სხვა მრავალს ყურით განაგონს და თვალით ნანახს, ამოღებდა ოქროს სალამურს, აატირებდა, ააკვნესებდა, ფიჭვიც დაჰხრდა დაბლა თვის რტოებს და ფოთლებითა უაღერსებდა... მაგრამ სხვას გაჰყვა ტყის დედოფალი, ზურგი უჩვენა იმან ძველ ამურს, და სხვას შესწირა ღამის ლოცვები, სხვასთან უკრავდა გრძნობის სალამურს, და რა ისმენდა სალამურის ხმას, სტიროდა ფიჭვი დამწუხრებული, და იღვა ისევ განმარტობით, არვის ელოდა დაფიქრებული, ხოლო მის ცრემლებს ფრთა ცქვიტი სიო, მიმოაფრქვევდა ველად, მთა-ბარად და ნაშთი ძველის სიყვარულისა იქ იკმეოდა ნაზ მუშკ-ამბარად... ეხლაც, ოდესაც ფიჭვს აგონდება—სხვას ევლინება ფერია დარად, ისევ ისე სდგას განმარტობით და ისევ ისე ქვითინებს მარად...

II

ვით დედოფალმა დასტოვა ფიჭვი, ისე დამტოვე, თვალისა ჩინო, და მინდა მოვკლა ჩემში წარსული, თვით მოგონებაც არ დავარჩინო, მაგრამ რა წამსაც მე გავიფიქრებ, რომ შენ სხვა გეტრფის, სხვა გაიღერსებს, ვეღარ ვაკავებ სულის სიღრმიდან ამონახეტქსა სევდიან ლექსებს და მინდა მაშინ ჩემი ლექსები მკიხველთა თვალში გარდიქცეს ნარად, რომ ვერაგული შენი ღალატი უცნობთა სულშიც სცოცხლობდეს მარად.

გ. მეგრელიშვილი

ბ ა ქ ო ს ს ე ზ ო ნ ი

(1914—1915)

წარსულ მეზონს ქ. ბაქოში მართავდა ი. თაქთაქიშვილი, მდივანი—ჯერ პ. ქარუ-ქ, შ. წ. კ. გ. ს. ბაქოს განყოფილებასთან მიძე, შემდეგ არტ. ახობაძე; ხაზინადარი—არსებული დრამატიულ სექციის კომიტეტი. დავ. თედეშვილი. კომიტეტისავე წევრები კომიტეტის თავმჯდომარე იყო თავ. მ. ივენენ; ბბ. აღხაზიშვილი აღ., აწყურელი

დავ., თურქია ივ., მარჯანიშვილი მხ., პავლიაშვილი გრ., ქიქოძე ვას., ქანტურიშვილი სიო და ხუჭუა ვას.

ამ კომიტეტს თავის შორის გამოყოფილი ჰყავდა სპეციალური კომისიები: სარევიზიო, სადამინისტრაციო, სარეპერტუარო და ზოგჯერ ც საგანგებო რომელიმე რული წარმოდგენის ან საღამოს მომწყობი და ხელმძღვანელი.

რევისორად მოწვეული იყო შალვა დადიანი, მსახიობქალაქ ელო ანდრონიკაშვილი, ორიგენი რვა თვით და თვით სეზონიც ამის კვალობაზე გაგრძელდა, 1914 წლის 21 სექტემბრიდან 1915 წლის 26 აპრილამდე.

ამ ხნის განმავლობაში სულ გაიმართა 30 წარმოდგენა ბაქო-ბალახანაში: 28 ბაქოში, 2-ც ბალახანაში. ამ უკანასკნელ ალაგას დრ. კომიტეტი კიდევ ფიქრობდა წარმოდგენას, მაგრამ ერთად ერთი ადგილი, სადაც წარმოდგენების გამართვა შეიძლებოდა (ადგილობრივ საკრებულოს დარბაზი) სხვის მიერ დაჭერილი შეიქმნა.

წარმოდგენილი იყო შემდეგი პიესები:

ქართულ ზეჯარებისა, ორიგინალურად: აკაკის — „ბატარა კახი“, გედევანიშვილის — „სინათლე“ 2-ჯერ და „მსხვერპლი“, 2 შოქმ., დადიანის შალვასი — „შენი ქირიმე“, კლიაშვილის — „დარისპანის გასაქირი“, ნაკაშიძე ნინოსი — „რინ არის დამნაშავეა“, რამიშვილის — „დედინაცვალი“, სუმბათაშვილის — „ლალიტა“, ფოცხვერაშვილის — „აშენ და საქართველო“, ყიფიანის — „სამეგრელოს მთავარი ლევან“, შალიკაშვილის — „უნიადაგონი“, ცაგარლის — „გულჯავარ“ და „რაც გინახავს, ვეღარ ნახავს“, ქავჭავაძის „დედა და შვილი“ და ქანტურიშვილის — „ბურუსი“, სულ 15 პიესა; კადმოკეთებუდი: გუნიასი — „ალღუმი“, ოღაძეა, „ციხის საიდუმლო“; დადიანის — „ბატონი და ყმა“, „ბედის ტრიალი“, ერისთავისა — „სამშობლო“, სულ 6 პიესა.

ფსოვად ზეტარებისა, ნათარგმნი: ბიერსონის — „გაკატრება“, გოგოლის — „რევიზორი“, ზუდერმანის — „მამულ-დედული“, რიშკოვის — „სახელმწიფო სადგომი“, ფულდის — „ჩერჩეტი“, შენტანის — „ჯამბაზები“, ჰაიერმანის —

„იმედი-ს დაღუპვა“, ჰაუბტმანის — „ჰანელე“, სულ 8 პიესა.

ამას გარდა წარმოდგენილ იქმნა სხვადასხვა მხიარული ვოდევლები, აგრეთვე გაიმართა დივერტისმენტები და საკონცერტო განყოფილებანი სხვა-და-სხვა დროს მომღერლების ივ. სარაჯიშვილისა, ვარდენ ლორთქიფანიძისა და ანტ. ქუმბურიძის მონაწილეობით.

ბალახანაში კი წარმოდგენილ იქმნა „უნიადაგონი“ და „რაც გინახავს, ვეღარ ნახავს“.

წარმოდგენებში, გარდა ჯამაგირით მიწვეულ მსახიობთა (ელო ანდრონიკაშვილი, შალვა დადიანი), დრო-გამოშვებით მონაწილეობდნენ საგასტროლოდ ქბ. ნინო დავითაშვილი („ბატარა კახი“, „ლალიტა“), ნინო ჩხეიძე („მამულ-დედული“) და აგრეთვე მსახიობნი ქართული სცენისა ქეთო ანდრონიკაშვილი, დავ. აწყურელი და შალვა ხონელი ამ ს გარდა ორჯელ მონაწილეობა მიიღეს „სინათლის“ წარმოდგენაში ბონ ამირაგოს საოპერეტო დასის გუნდმა, ორკესტრმა და ბალეტმა. საზოგადოთ-კი წარმოდგენებში მონაწილეობდნენ, დასახლებულთ გარდა, უფრო მუდმივად: ქბ. გელოვანი თამარი, კვაჭაძე თამარი, ნაკაშიძე მარიამი, ქარუმიძე ელენე, ყიფიანი თამარი, ჩავუნავა ნინო, წულუკიძე ბარბარე, ჭრელაშვილი ნატალია. მათ შორის ყველაზე მეტი მონაწილეობა მიუღიათ ქბ. წულუკიძეს 22-ჯერ, ქარუმიძეს 15-ჯერ, ჭრელაშვილს 13-ჯერ და ნაკაშიძეს 10-ჯერ. ამათ გარდა წარმოდგენებში დრო-გამოშვებით შემდეგი მანდილოსნები ღებულობდნენ მონაწილეობას: ამაშუკელი მარ., ბუდაგაშვილი, დუმბაძე, კანდელაკი, ნადირაძე ანა, ყუყუნაშვილი, ჩხენკელი. მამაკაცებში მუდმივ მონაწილეობდნენ: ამაშუკელი ვლ., ახაშნელი ნიკ, ახობაძე არტემ, გეგეკეორი ლადო, ზერეკიძე ილია, ლოლუა არქ., მარჯანიშვილი მრხ. (მოკარნახე), მსახარაშვილი ნიკანორ, მატარაძე გიგა, მიქელაძე გრ., პავლიაშვილი გრ., პავლიაშვილი აღ., საყვარელიძე ივ., ქარქაშაძე სანდრო, შიგლია ნ., შველიძე დავით, ქუმბურიძე ანტონ,

ჯაფარიძე მიხეილ, ხონელი შალვა. ამით შორის ყველაზე მეტი მონაწილეობა მიუღიათ გრ. პავლიაშვილს 27-ჯერ, ალ. პავლიაშვილს 24-ჯერ, გ. მატარაძეს 23-ჯერ, ქუმბურიძეს 23-ჯერ, შალვა ხონელს 20-ჯერ, არტ. ახოზაძეს 15-ჯერ. აგრეთვე დრო-გამოშვებით მონაწილეობა მიიღეს ბბ. ბოხუამ, დარასელიამ, დეკანოიძემ, ებანოიძემ, კიქნაძემ და პლ. ლეჟავამ.

წარმოდგენებს საერთოდ საზოგადოება ხალისიანად ესწრობოდა და სულ სეზონის განმავლობაში (21 სექტ. 1914 წ. 26 აპრ. 1915 წ.) 15000 მაყურებელი დასწრებია.

შემოსავალი ერთი მეორეზე წარმოდგენებს ჰქონია 230 მანეთამდე, ასე რომ წინა სეზონებთან შედარებით შემოსავალს დიდათ უმატნია. ხოლო თუ დრ. კომიტეტმა წელს მაინც ცოტაოდნად იზარალა, ეს როგორც ანგარიშიდანა სჩანს, იმდენათ ამ სეზონის ბრალი არ არის, რამდენათაც წინა წლებისა. წინანდელი ვალი კვალში სდევდა წლებიანდელს. სეზონსაც და მისი მოქრობა ვერ შესძლო ამ სეზონმაც, მით უფრო, რომ რამოდენიმე წარმოდგენა, რომელიც დიდ შემოსავალს უქადა სექციას, მანვე დამოუკიდებელ მიზეზთა გამო ვერ გამოართა როგორც მაგ. კონკრტი ბ. კ. ფოცხვერაშვილისა, რომელიც აკაკის მიცვალების გამო გადაიდო. ორი მორიგი წარმოდგენაც ყველიერის კვირეში ამავე მიზეზის გამო არ შესდგა. გადადებულ იქმნა აგრეთვე გარეშე მიზეზთა გამო განზრახული აკაკის საღამო და ბაქოს ქართულ სცენის 10 წლის არსებობის აღსანიშნავი წარმოდგენა.

ყველა ამან კი ხელი შეუშალა, რომ გასულს სეზონს ყველი ზარალიც დაეფარა*). ისე კი ამ სეზონითაც ერთხელ კიდევ დამ-

*) თუმცა ფაქტიურად ზარალი არა აქვს დამატებულ სექციას, რადგან წ. კ. ადგილობრივ განყოფილების გამგეობამ ეს დანაკლისი უკვე გადაიხდა და ჩარიცხა თავის ანგარიშში ისე, როგორათნებ ბაქოში ქართულ წარმოდგენებში მისაწება იფუძო, უკეთეს ვსთქვათ, როგორც ერთ-გვარი სუბსიდიას.

ტკიცდა, რომ უკეთეს წარმოდგენების საქმე რიგიან დონეზე იქმნება დაყენებული, ჯაკოს ქართველობა მას მუდამ მხ.რს დაუჭერს და თვით შემოსავალიც კი წაუძღვება საქმეს. ხოლო, როგორც განზრახულია, თუ წ. კ. ს—ს ადგილო რივ განყოფილების მიერ დრ. სექციას წლიური სუბსიდიაც ექმნება, თქმა არ უნდა, ეს საქმეც დიდათ მკვიდრ ნიადაგზე დადგება.

ვადა

ბედნიერი დღე

(გაგრძელება იხ. „თ. და ც.“ № 36)

ამოლ. (მოჭყედავს და შეუბღვერს) ვიტყვი მხოლოდ, რომ დღეს იშვიათია ჩვენში ქართველი დედა, ქართველი ქალი და თუ ასეთები მოიპოვებინ დღეს, ისიც მხოლოდ სოფლად, ქალაქმა სულ გააყვანა ჩვენი ბარიშნები. ყოველი ქართველი დედის ვალია ქართველი შვილი გაზარდოს. თქვენ შეასრულეთ თქვენი ვალი, მამ გაგიმარჯოთ თქვენ. (უგელახი ტაშს უკრავენ, დანარჩენებიც სვამენ სადღერძქელას)

სონა (იღებს ჭიქას და ადღერძქელებს) „მამა“ შენი „ზღაროციე“ იყოს! (დაღვეს, გადახედავს გიორგის, რამეღვიც რადანს ათვალიერებს სუფრასზე, ეძახის მისამსახურეს) შელანო! მელანო! (შემოდის შეჯანო) ჩქარა „ვილკა“ მოიტა! (შეჯანო გარბის. დედას) რა უბედურებაა, ამდენ ხანს ვერ ისწავლა, რამ ნოუები და ვილკები“ საჭიროა. (შემოდის შეჯანო და მოიტანს დანა-ჩანგას)

თებ. (გაჭავრებულო) უა ჩემს თვალებს! (შეჯანოს) შე დასაბრმავებლო ეხლა უნდა „ნ-ე ს და კილკის“ მოტანა? გასწი (შეჯანო გადის. გიორგის) მაპატიეთ, ბატონო გიორგი.

გიორ. (იფინის) არაფერია, არაფერი, ბატონო

სანდ. (იღებს ჭიქას და წამოდგება) გამხიარულდით, გამხიარულდით ბატონებო! ვსვამ თქვენს სადღერძქელოს, ბატონო ეგნატე, თქვენი დედაწლი სამშობლოსა და ოჯა-

ხის წინაშე დაუფასებელია. იცოცხლეთ მრავალ ქამიერ! (დაღუეს) აბა მრავალქამიერ!

აპოლ. (სონას) გთხოვთ დაიწყეთ!

თქვენ უთუოდ კარგად მღერით.

ყველანი. გთხოვთ! გთხოვთ!

თებ. აბა, შეილო, დაიწყე.

სონა. არ შემოძლია. (ნაზობს და იგრიბება)

აპოლ. გთხოვთ! თურმე მშვენიერი ხმა გაქვთ და ჩვენც გავგავგონეთ.

სონა. ღმერთმანი არ შემოძლია (იწყებს რუსულ კილოზე „მრავალ-ქამიერს“ დანარჩენები მას აწყევიან)

აპოლ. (როცა სიმღერას გაათავებენ ტაშს შემოჭკვრავს) ვაშა! ბრავო! ვაშა! ბრავო! (ყველანი ტაშს უკრავენ, ზოგი ვაშს იძახის, ზოგი „ბრავოს“, ყველანი შესწრხშებულნი არიან და არეულ-დარეულად ღაზნაკობენ)

გიორ. (იღებს ჭიქას) „გოსპოდა“ ღღევანდელი ღღე ბენდიერი ღღეა ჩემთვის. ღღეს პირველად ვარ ნამდვილ ქართული ოჯახში, ღღეს პირველად ვხედავ ნამდვილ ქართველ ხალხს, მესმის ნამდვილი ქართული. ყველა ამის მიზეზი არის ეგნატე. პროკოპიჩი, რომელმაც ფუნდამენტ ჩაუყარა ასეთ ოჯახს, ამდენი ხნის განმავლობაში უვლიდა, ამშვენიერებდა და ღღეს ჩვენ დაგვატკბო მისი ხილვით. ვსვამ თქვენს სადღეგრძელოს, ბატონო ეგნატე. (დაღუეს)

აპოლ. (წამოდგება და ჭიქას აიღებს. სადღეო ჩამოსწევს სერთუკის კალთას, ახოლან დაიკუსება და ეკითხება) რა გინდა, დედაჩემო?

სალ. (ჩუმად) აბა, შენ იცი შეილო, რაც შეგიძლია ბევრი სთქვი, აქე ძალიან. (იღიშება და თვალებში შესტკვრას).

აპოლ (ხელს გააშვებინებს. გაჯავრებით) თავი დამანებ! (ეგნატესკენ პირს მიიბრუნებს) ბატონებო! ღღეს მეც პირველად ვარ ისეთ ოჯახში, სადაც ყველაფერს ქართული ეფერი ადევს, ღღეს პირველად ვარ ისეთ ოჯახში, სადაც ქართულ ენას პირველა ადგილი უქირავს და ღღი „პაჩოტი“ ეპყრობიან; ღღეს პირველად ვარ ისეთ ოჯახში, სადაც ყველას ქართული ღღილიც კი უკრთის პირის სახეზე. ეს ოჯახი აშენებულია ბა-

ტონ ეგნატეს მიერ, აქ მას აკვანი დაუდგამს ქართული ენისთვის, ყოველივე ქართულისთვის და შეილივით გაუზრდია. აქ შენახულა ხელუხლებლად ჩვენი ენა, ზნე, ჩვეულება და სარწმუნოება. ჩვენი ინტელიგენციის ვალია არა თუ მარტო შევიწახოს და დაიცას ქართული ენა, ქართული ოჯახი, „ნაშ დოლოგ გოსპოდა“ ყოველივე საშუალება ვიხმაროთ ასეთ ოჯახების გამრავლებასათვის. ვსვამ ეგნატე თქვენს სადღეგრძელოს, გაუმარჯოს თქვენს ოჯახს და ჩვენს საქართველოს. (ყველანი ჰევიანინ „გაუმარჯოს, გაუმარჯოს“ ახოლან ეგნატეს ჩაჭკვრის და დაღუეს).

სონა (ღიმილით. ჭიქას აჩვენებს ეგნატეს) „პაპა! პაპა!“ გავიმარჯოს! (მოსვამს ღვინოს და ჭიქას დასდგამს)

ეგნ. (ღიმილით) მაღლობელი ვარ, ღღეშკა, მაღლობელი!

კოტე (წამოდგება) ბატონებო! როგორც ვატყობ, ცოტა ხნის შემდეგ ჩვენი სუფრა ბაბილონის გოდოლი შეიქმნება. მე მინდა ვისარგებლო შემთხვევით და ორი კარგი საქმე ერთად გავაკეთო. მოვსპო სხვა ენაზე ლაპარაკი და ცოტა ფულიც მოვავარგო. წინადადებას ვიძლევი: ვინც სხვა ენაზე დაილაპარაკოს გარდა ქართულისა ქ. შ. წ. კ. გ. საზოგადოების სასარგებლოდ გადაიხადოს ერთი მანეთი შტრაფი. (ყველანი საშინელს ხარხარს ასტუხენ)

სანდ. (ხარხარებს) თანახმა ვართ, თანახმა! და რადგანაც, ბატონო კოტე პრეზიდენტი თქვენ მოიგონეთ და პირველათავე თქვენ შესცდით, ჩაავდეთ ცატქანიში მნეთა ჯრიმა და არა „შტრაფი. (ყველანი იღინიან კოტე გაწითლდება, ახოიღებს კიბიდან მანეთს და ჩაავდებს ჭიქაში)

გიორ. (ხარხარებს) და რადგანაც, ბატონო სანდრო, სიტყვა სტქნი ქართული არ არის და თქვენც „აშიბკა“ მოხედით, გთხოვთ თქვენც ჩამ აბრძანოთ აქ ერთი მანეთი (მიუშვერს ჭიქას. სანდრო იღინის. ჩასდებს ფულს. გიორგი დასდგამს ჭიქას)

აპოლ. (იღინის, მიუშვერს ჭიქას გიორგის) და რადგანაც, ბატონო გიორგი, სიტყვა „აშიბკა“ ყოველივე ქართულ სიტყვიერე-

ბას მოკლებულია, ასეთ უნედლოროზუმენიეს-თვის“ თქვენი ჩასდეთ მანეთი (საერთო ხარხარი. გიორგი ჩაგდებს მანეთს. ახოლანი დასდგამს სტაქანს და ამაყად თავს მადლა ასწვეს, რომ უგვლას აჯობა)

სალ. (სიხარულით სკამზე გვარ დგება) ყოჩაღ შეილო, ყოჩაღ! ყველას აჯობე.

გენ. (იციანის. აიღებს ჭიქას და ახოლანს მიუშვებს. ახოლანი გაოცდება. სადომე უგრებს ჩაბოყნის და გშტტკრებულო უუგრებს) და რადგანაც, ბატონო აპოლონ, სიტყვა უნედლოროზუმენიე“ ერთობ გძელია და ქართულ სხარტულ სიტყვას ვერ შეედრება, ამიტომ თქვენც ჩამოაყუდეთ აქ მანეთი. (ყველანი ხარხარებენ)

სალ. (დაეყაზე ხედას შემოაკრავს) უი, დამიდგა თვალების შემარცხვინე, შეილო?

აპოლ. (შეტად გუფნაკლული გაჯანგრებით) თავი დამანებე, შენ სულ დავთარი დამიბნიე. (ამოიღებს სიფუფეს და ჩაგდებს მანეთს)

სონა. (ბრახიანად. არ ესამოფნა, რომ ახოლანიც ჩაიჭრა ფეხებს აბაკუნებს) პაპა?

გენ. (სიცილით მიუშვებს ჭიქას) მანეთი. (სონა იციანის. ჩასდებს მანეთს. ყველანი იციანის და ტაშს უკრავენ)

თებ. (იციანის) ყოჩაღ, ყოჩაღ ჩემო სონა! აგრე იცის „კაპრიზიანობამ.“ (საერთო ხარხარი ასტუდება)

გენ. (მიუშვებს ჭიქას თებრას) საღამო მშვიდობ-საი სიტყვა „კაპრიზიანობა“ ღირს მანეთი. (თებრე იციანის. ჩაგდებს მანეთს დაიღვამს წინ ჭიქას) გადავჩით, ბატონებო, მე და სალომე და რადგანაც ჩემთან გაჩერდა ქიქა, ჩემი ვალა ხვალვე გავუგზავნო ეს ფული წერა-კითხვის სასოგადოებას, ხვალ აუცილებლად გავგზავნი „პერეველით“. (სამინელო დრინტელო ასტუდება. ტაშს უკრავენ გენატეს)

სან. (გამაართმევს ჭიქას და მიუშვებს) და რადგანაც, ბატონო გენატე, სიტყვა „პერეველი“ ქართულ სლოვარში არ სწერია, საქირია აქ თქვენი მანეთიც. (გენატე ხარხარებს. ჩასდებს ფუფს)

კოტ. [სიცილით) და რადგანაც ყველას ქალბატონმა სალომემ გვაჯობა, ამიტომ ფულები უნდა ჩაბარდეს მას და ეთხოვოს გავ-

ზავნოს დანიშნულებისამებრ. (დაუდგამს წინ ჭიქას)

ყველანი (იციანის) ვაშა, სალომე გთხოვთ! გთხოვთ!

ს.ლ. (გრესით) უიმი! არა ბატონებო! რა ჩემი საქმეა. მე არც კი ვიცი ფულები როგორ იგზავნება ჩემს დღეში არავისთვის არ გამიგზავნია. აპოლონს სულ მუდამ განსვენებული ჩემი ქმარი უგზავნიდა. მე მხოლოდ „პროსტოი“ წერილებს ვუგზავნიდი. (საერთო ხარხარს დასასრული არ აქვს. ტაშს უკრავენ. სადომე დარცხვინილი გამოიყურება. არ იცის რა მოხდა)

3. ირეთელი

(გაგრეელება იქნება)

ქართული სახიობა

სახალხო სახლში წრემ სეზონი დაიწყო შაბათს, ნენკენისთვის, ჰეიერმანის „იმედის დაღუპვით“, უცხო პიესით, რომელშიაც სიღარიბე და სიმდიდრე, მაღა გუმამძლარი მყვლეფელი და გაღატაკებული შრომის შვილი, საზოგადოებრივი უსამართლობა ცხოველი ფერადებითა დასურათებული.

ასეთს—და საზოგადოთ ყველა—პიესას დიდის სიფრთხილით უნდა დადგმა, რომ მხედველობა, მსმენლობა და მშვენიერების გრძნობა მაყურებლისა არ შეიბღალოს. ხსენებული საღამოს სისრულე ირღვეოდა. პირველ ხარისხიდან მსახიობთა და ნიჭიერ სცენის მოყვარეთა გვერდით ყალბის მქნელთაც ვხედავდით: როლის მტკიცედ უცონელად, უგრამოდ და უშრო შესამოსით სულ არ უნდა გამოვიდეს მსახიობი. (მაგ. ყურს ეხამუშებოდა ხმ რი: „როდესაც რომა“, „შენ რომ, ჰკვა რომ“ და სხვ.) ნ. დავითაშვილმა (იო), ი. ზარდალიშვილმა (ბოს), მ. ჰიაურელმა (კაპს), ტ. პიფრეტამ (მარტი) და ნიჭიერმა სცენის მოყვარებმა ნ. გოციროძემ (კობუს) და გ. ანაშვილმა (დანტი), მშვენიერი ხატებანი შექმნეს, განსაკუთრებით ნ. დავითაშვილმა მესამე მოქმედებაში. ღირსეული იყო ს. რომანიშვილ-დგებუაძისა (მარტია), ს. ჰეპანოვი თითქო უცხო სტუმარიოა, ხანდისხან თუ როლში შევიდოდა, ხანდისხან ძაფი უწყდებოდა, გრიმიც არ უვარგოდა; ქ-ნი ბართაშვილი გვარიან მეთევზის ქვრივი იქნებოდა, ხმა რომ შევნოდეს. ხმის დამუშავება ეპირველა, ქ-ნი ერისთავის (მენტინა) საწუგეშო იმედს იძლევა. დანარჩენ სცენის მოყვარეთ მეთი გულწრფელობა რომ გამოეჩინათ და სიყალბისთვის გზა აქციენათ—ხჯობდა. სალხი, განსაკუთრებით მოზარდი

თაობა, საკმაოდ დაესწრო. სამწუხაროდ დარბაზში წესიერება ირღვეოდა უზომო ღირადობით, სტენით და სკამების ბრაზა-ბრუნით. ხალხმა თითონვე უნდა დაცვა წესიერება და მოწიწებით მოეპყრას ხელოვნების სამლოცველოს. ყველამ უნდა იცოდეს, რომ წრემ გონივრული წესი შემოიღოს—მსახიობნი არ გამოვიდნენ თავის დასაკვრელად და მაშასადამე უზომო გამოძახილი—ხედმეტია.

უსაშანო

ქართ. მსახიობთა ამხანაგობა კვირას, 6 ენკ. ხარფუხის კლუბში წარმოადგინა ოპერეტა „ნატერის თვალი“, ტ. აბაშიძისა, ალ. იმედაშვილის, დ. მგალობლიშვილის, შ. საფაროვისა და სხ. ნონაწილეობით და პოლიკარპე ფალიაშვილის ლიტურგიით. აუარებელი საზოგადოება დაესწრო. წარმოდგენამ მხიარულად ჩაიარა. გვიან დაწყებას რომ მოიშლიდნენ—უჯობთ. ამავე პიესას „13 ენკენ. ახალ კლუბში“ წარმოადგენენ.

— რი

ნამთლულის საავადმყოფოში დაავადებულ-ღებრილ ჯარის კაცთა გამანაწილებელ სადგომში, ქართველ მსახიობთა ამხანაგობამ ვ. გუნია. გამგეობით 8 ენკ. წარმოადგინა „მშვენიერი ელენეს მძიებლი“ და „სოფლის ფერშალი“. ბოლოს გაიმართა სიმღერა-ცეკვა. წარმოდგენაში მონაწილეობდნენ ტ. აბაშიძე, გ. გედევანიძე, ვ. გუნია, დ. მგალობლიშვილი და სტენის მოყვარენი. დარბაზი გაქედილი იყო ავადმყოფ შემოშრებითა და ადგილობრივ მოსამსახურეებით. დამსწრენი ძლიერ კმაყოფილნი დარჩნენ.

გ — ლ ი

სარფუხის კლუბის მამასახლ-სთა საბჭომ, ქ-ნ ნინო ბეჟ. ყიფიანის დიასახლიზობით, 8 ენკენ. აჭარელთა სასარგებლოდ სეირნობა გამართა. მიუხედავად იმისა, რომ სეირნობის გამართვას სულ ორ დღეში შეუდგენ. შესაფერად იყო მოწყობილი და აუარებელი ხ ლნიც დაესწრო, ნამდვილი ხალხი,—ჩვენი ინტელიგენცია კი არ სჩანდა (ამავე ღამეს „ახალ კლუბში“ რუსულად ოპერეტა „მშვენიერი ელენეს“ არდგენდნენ და იქ ბრძანდებოდნენ). სეირნობა ნამდვილ ხალხურად იყო მოწყობილი,—სხვა და სხვა სათაშაშო გასართობები, სინემატოგრაფი, ქართველ მომღერალთა გუნდი, საზანდარი, ზურნა, მუსიკა და სხ. ბალის სხვა და სხვა კუთხეში მოეთავსებინათ. სეირნობა დაიწყო ნაშუადღევს და ნაშუადამედე გაგრძელდა. როგორც ვსთქვით უმეტესად ქართველი დემოკრატია იყო და თათრობა, რომლებიც სიამოვნებით ეწეოდნენ საქველ-პოქმედო მიზანს. წესიერება არ დარღვეულა და ხოლხი ნასიამოვნები დაიშალა. შემოსავალი დაახლოებით 2500 მანეთამდე იქნება.

დამსწრე

ლაგოდენში, კვირას, 30 აგგ. „შრომა—ლაგოდენის სტენის მოყვარეთა წრემ“ გამართა შექვეს მორიგი წარმოდგენა ითაშაშის ქართულად: „სიკვდილი ჩრდილოეთში“, დრ. ეტ. 1

მოქ. ერთწმინდელის და „ტკუისა მჭიძის“ კომ. 1 მოქმ. ცაგარდისა, რუსულად: „СОНЬ ВЪ РУКУ“ ხუმრ. 1 მოქმ. გლახუნოვისა და „ЧЕРВЪ ДВѢСТИ ЛѢТЪ“ ვად. 1 მოქმ. დრუგინისისა. მონაწილეობდნენ: ქ.ქ. ს. დონაშვილი, ს. მუსხელი, ნ. თანდილაშვილი, ჯ. ისტრებოვი ბ.ბ. ი. ბასტაშვილი, გ. ნაინდ-შვილი, ბ. ტიგაშვილი, ა. კადრძოვი, ა. ვაჩხაძე, კ. ისტრებოვი და გ. ჩიკვაძე. თუ უმნიშვნელო დეფექტს არ მივაქვეთ ურადებას, წარმოდგენამ კარგად ჩაიარა და კარგი შთაბეჭდილება დასტავა მაყურებლებზე. ყოველი მოთამაშე სელს უწყობდა წარმოდგენის მწყობრად ჩატარებას. თეატრი ხალხით გაჭედილი იყო და ნასიამოვნები დაიშალა ღამის 12 1/2 საათზე.

რეცენზენტი

სოფ. ამაშუკეთში (შორაპნ. მახ.) 3 აგგ. წარმოადგინეს „დაძმა“. წარმოდგენის დაწყებამდე მასწ. არ. რამინიშვილმა ხალხს მოკლედ გააცნო ჩვენნი პოეზიის ვარსკვლავი ვაჟა-ფშაველა. ახალგაზდა მგოსანმა სიმ. წვევლმა ვაჟას შესახებ დაწერილი თავისი ლექსით ცრემლი მოკგვარა საზოგადოებას. მისი ლექსი ხალხმა ფეხზე დგომით მოისმინა. გრძნობრივი ლექსი წაიკითხა აგრედვე მასწავლ. ალ. ხარატიშვილმა. რეჟისორ ს მეცადინეობით პიესამ მოლოდინზე უკეთ ჩაიარა. განსაკუთრებულ ყურადღებას იქცევდნინო გაჩეჩილაძის ასული (გადია) თავისი შვენებული თამაშით და სიმ. წვევლი (ოტია) შესაფერი დაიქცია მომიკით. თინა ამაშუკელი (მარინე) I და IV მოქმეში გასტობდა, მაგრამ II და განსაკუთრებით V მოქმეში სურთკობდა, ა. სვანი (გაიოზი) დ. კიკნაძე (ფაშ.) შესაფერისნი იყვნენ, მხოლოდ ფაშა ხანდისხან უმიზეზოდ კანკალეზდა. არა უშავდა ადამიას და გიორგისაც იაკ. ამაშუკელი ყარა-ოღლისა და თურქის როლებს ასრულებდა.—პირველში კარგი იყო, მეორეში მოსუსტებდა. პიესამ კარგად ჩაიარა. დიდძალი ხალხი დაესწო.

სტუმარი

წ ვ რ ი ლ ი ა მ ბ ე გ ი

- ◆ **ქართ. დრამ. საზ.ის გამგეობამ** ქალაქის სამმართველო ა სთხოვ. სახ. სახ-ში დღეები დაუთმე ქართველ მსახიობთა ამხანაგობას წარმოდგენების სამართავად.
- ◆ **საბჭოთალოს თეატრში** გასულ კვირას საზოგადო კრებამ დადასტურა წინანდელი არჩევნები.
- ◆ **სახაზინო თეატრში** ევლახიშვილის თაოსნობით ოპერა დაიწყება !5 ენკენისთვის.
- ◆ **მახ. ბარჩიკის პიესა** „მოლიაულ გზზე“.

ან. ერისთავ-ხოშტარას რომანიდან გადმოკეთებული, მეფის მოადგილის სამმართველოს მიერ ნება დართულ იქმნა წარმოსადგენად.

➤ **ალ. ზრ. ტიხაძურიძე**, ახალგაზდა ნიჭიერი მხატვარი, თბილისის სარკინისგზო სასწავლებელში მიიწვიეს მხატვრობის მასწავლებლად. მხატვარი ფიქრობს ახლო მომავალში საკუთარი ნახატების გამოფენა მოაწყოს თბილისში.

➤ **მსახიობალი მ. ძილარჯიშვილი** ბაქოს დრამ. წრემ მიიწვია მდგომარე სეზონ სთვის.

➤ **სახალხო სახლის გაშენი** ილ. აბრ. ჩუბინაშვილმა შეადგინა და უკვე ბეჭდეს სახალხო სახლში გამართულ წარმოდგენების თუ სხვა გასართობი და მათზე დამსწრეთა რაოდენობის ორი (1913—14) წლის ანგარიშს, შემოსავალ-გასავლის აღრიცხვით. წინა წლების ანგარიშები უკვე დაბეჭდილია.

➤ **ღმის, შაბათს 2 მსკენ**. სახალხო სახლში ალ. იმედაშვილის მონაწილეობით წარმოდგენილი იქნება „ვილჰელმ ჰენშელი“.

➤ **თელავში** თელავის წ. კ. ს. განყოფილებასთან შესდგა ქართ. დრამატული წრე, წესდება შეიმუშავა და გუბერნატორთან გაგზავნა დასამტკიცებლად.

➤ **ქართ. კულტ. მომხ. საზ-ის კრება** გაიმართება დღეს 12 ენკენ. დეპუტათა საკრებულოში საღამოს 8 ს.

➤ **ვაჟა-ფშაველას ორმოცის** წირვა-პანაშვილი გადახდილ იქნება კვირას, 13 ენკენისთვის დღების ტაძარში.

➤ **ქართველი ძალი** ქეთევან კონსტანტინეს ასული მაღალაშვილი მიიღეს რუსეთის სამხატვრო უმაღლეს სასწავლებელში, მიუხედავად იმისა, რომ მთხოვენი 300 იყო და მხოლოდ 30-მა ჩაბაბარა გამოცდა, ქ. მაღალაშვილია ერთი ამთგანია.

➤ **„ახალი კლუბი“** შეუდგა დამწვარ თეატრის დარბაზის გადაკეთებას, ზოლო ქართ. დრამ, საზ-ის გამგეობ-ს-კი უარი უთხრა — წარმოდგენებისთვის დარბაზს ვერ დაგიტოვებ, საერთო სასადილოსთვის გვინდა იგიო.

➤ **რადგან „თეატრი და ცხოვრების“** საბეჭდო ქალაქი გამოილია და გამოწერილი კი დროით ვერ მიიღო ჩვენმა ფირმამ, ქურნალი დროებით ამ ქალაქზე იბეჭდება.

ღიკევა

პეტროგრადი. 6 ენკ. გაზღვიცვალ საიმ. თეატ. დამსახურებული მსაძიობ-ქალი სავინა. **მწიგნობრობა**

ქართველების გამაჰმადიანება ანუ ქათ. გათათრება

აღწერილი და გამოცემული ზ. ჭიჭინაძის მიერ, ამ დღეში გასასყიდად გამოვიდა (225 გვ. 50 კ.) წიგნში მოთხრობილია, როგორ გამაჰმადიანეს ყარსის, ართინის, მურღულის, შავშეთის, იმერხევის, დევსქალის, ლივანის, ეფრატის, სხალტის, ხულოს სეობათა მაჭახლის, აჭარის, ქობულეთის, ვახეთ-სამცხის და სხ. ქართველები, როგორ იკარგებოდა ქართული ენა ზოგიერთ კუთხეში, ვინ იყვნენ ქართველთაგანა შეიბ-უო-ისლამები და სხ. ყველა ამბავს თავში უწერია ვისგან არის მოთხრობილ გაცანილი, მგ. პირველ ავქონთა ვინაობა: ეფენდი მიქელაძის, მემედ

ოღლი ბოლქვადის, ყად ჩიჯავადის, 80 წლის სელიმი ალა იზიოღლის, 110 წლის ქამჯარაძის. გულო ალა კაიციეშოლის, მოხუც მემანაძის და მრავალ სხვ.

ქართველ მაჰმადიანთა მომავალი ისტორიკოსი ამ წიგნში მრავალი მასალა შეხვდება, როგორც ამ წიგნის განცხადებიდან სჩანს, ჩვენს მსკოვან მოღვაწე გამომცემლს ზ. ჭიჭინაძეს კიდევ ჩვიდმეტი სხვადასხვა ნაშრომი ჰქონია ქართველ მაჰმადიანთა მდგომარეობა საჭიროებათა შესახებ, მაგრამ „ხელმოკლეობისა გამო დროით ვერ ვებეჭადო“. საოცარია გულციობა ზოგიერთ ჩვენებურ საზოგადო-საფინანსო დაწესებულებათა მესვეურებს ს რომ ასე უგულვებელს ჰყოფენ ამ სახალხო მწიგნობარ მოღვაწის ნაშრომთ. შესაღია ბ-ნ ზ. ჭიჭინაძის შრომებს რაიმე ნაკლი ჰქონდეს, მაგრამ როგორც მასალა, რომ ძვირფასია—ვერავინ უარჰყოფს. საჭიროა და სასურველი რომელიმე დაწესებულება თუ არა ვინმე კე-ძო პირი მაინც თავის იღებდეს ზოგიერთ მის ნაშრომის გამოცემს. **ი—ელი**

რედაქტორ-გამომცემი ანნა იმედაშვილისა

Доволено Военной Цензурой

ხარფუხის საზოგადო კლუბი

მახვილის პრ. № 131

საუცხოვო საზაფხულო როტუნდით, სცენით და მშვენიერი, ელექტრონით განათებული ბაღით.

შაბათს 12 ენკენ. **ქართული წარმოდგენა „პეპო“** კ. უიფიანის მონაწილეობით

ორშაბ. 14 ენკ. **საზანდარი. სინემატოგრაფი** სამშ. 15 ენკ **სინემატოგრაფი საზანდარი. ოთშაბათს 16 ენკენ. ქართული წარ.**

ხუთშ. 17 ენკ. **საზანდარი სინემატოგრაფი** პარასკევს 18 ენკ. **მუსიკა სინემატოგრაფი** შაბათს 19 ენკენ. **კონცერტი.**

კვირას 20 ენკ. **სინემატოგრაფი: ორკესტრი** დასაწყისი საღამოს 8¹/₂ საათზე.

შესავალი ფსი: მამაკაცი იხლიან,—30 კ. ქალები და სტუდენტები—20 კ. წარმოდგენა იწყება 9 საათზე, სინემატოგრაფი—8¹/₂ ს., საბავშვო საღამო—5.—9 ს.

